

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 26/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi autoverolain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä syyskuuta 2014 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi autoverolain muuttamisesta (HE 125/2014 vp).

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- henkilöstöjohtaja Vesa Lehtonen ja lakimies Eeva Winter, ulkoasiainministeriö
- hallitussihteeri Markus Teräväinen, valtiovarainministeriö
- hallitusneuvos Irja Vesanen-Nikitin, liikenne- ja viestintäministeriö
- autoverotusjohtaja Tapio Rouhiainen, Tulli
- osastonjohtaja Juha Kenraali, Liikenteen turvallisuusvirasto TraFi

- kehittämisspäälikkö Tiina Pikkarainen, Kansaneläkelaitos
- pääekonomisti Mikael Kirkko-Jaakkola, Veronmaksajain Keskusliitto
- viestintäpäälikkö Jukka Tolvanen, Autoliitto ry
- toimitusjohtaja Lauri Säynäjoki, Suomen Taksiliitto
- toimitusjohtaja Tero Kallio, Autotuojat ry
- hallituksen puheenjohtaja Lars Lindroos, Suomen Palvelutaksit ry
- hallituksen puheenjohtaja Juha Jonasson, Jonasson Oy.

Kirjallisen lausunnot ovat antaneet

- Ålands landskapsregering/Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- Suomen Kuntaliitto
- Autoalan Keskusliitto ry
- Yleinen Teollisuusliitto.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö on ilmoittanut, ettei sillä ole huomauttamista asiaan.

HALLITUKSEN ESITYS

Hallituksen esitys

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi autoverolakia. Takseille myönnettävä autoveron alennus ehdotetaan poistettavaksi. Isojen erikoisvarusteltujen esteettömien tilataksien, koulukuljetus-

taksien ja invataksien autoverotuet kuitenkin säilytettäisiin.

Myös maahanmuuton yhteydessä muuttotavarana tuotavien ajoneuvojen veronalennus poistettaisiin.

Lakiin lisättäisiin säännös Suomessa vakinaisesti asuvan henkilön oikeudesta käyttää toisessa Euroopan talousalueen valtiossa rekisteröityä ajoneuvoa 14 päivää Suomessa veroa suorittamatta. Lisäksi sallittaisiin toisessa jäsenvaltiossa rekisteröidyn työsuhdeauton lainaaminen perheenjäsenille.

Autoveron palautukselle ehdotetaan maksettavaksi korkoa, kun veroa palautetaan vietäessä Suomessa verotettu tänne määräaikaista käyttöä varten tuotu auto pysyvästi maasta.

Lisäksi lakiin tehtäisiin muutoksia tilanteissa, joissa Liikenteen turvallisuusvirasto kantaa autoveron ajoneuvon ensirekisteröinnin jälkeen. Nämä säännökset koskevat esimerkiksi ajoneuvon verotusta tilanteessa, jossa veron ulkopuo-

lella oleva kuorma-auto muutetaan verolliseksi pakettiautoksi tai mopo virityksen takia moottoripyöräksi. Tällainen ajoneuvo verotettaisiin samalla tavalla kuin vastaava käytettynä maahan tuotava ajoneuvo.

Esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2015 alusta. Maahanmuuton yhteydessä tuotavia ajoneuvoja, jotka on rekisteröity muuttavien henkilöiden käyttöön tai joiden hankinnasta on tehty sitova sopimus ennen lain voimaantuloa, koskisi kuitenkin vuoden 2017 loppuun ulottuva siirtymäaika.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Yleisperustelut

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muutettuna.

Valiokunta ehdottaa, että tavallisille takseille myönnettävä verotuki säilytetään perusteiltaan nykyisellään, mutta sen enimmäismäärä rajataan 4 800 euroon. Tätä koskevaa muutosta sovellettaisiin kahden kuukauden pituisen siirtymäkauden jälkeen maaliskuun 2015 alusta. Valiokunta ehdottaa lisäksi eräitä lainsäädäntötekniisiä tarkennuksia, jotka koskevat Ahvenanmaan maakuntaa. Muilta osin esitys voidaan hyväksyä valiokunnan näkemyksen mukaan sellaisenaan.

Esityksen taustaa

Hallituksen esityksen pääkysymykset liittyvät kahteen verotukseen, jotka ehdotetaan poistettaviksi osana yleistä yritystukien karsintaa. Niistä vaikutuksiltaan laaja-alaisempi koskee tavallisten taksien autoveron alennusta, joka on nykyisin enintään 9 600 euroa. Alennus voidaan myöntää samanaikaisesti vain yhdelle autolle kutakin taksiliikennelupaa kohden. Toinen verotuki kohdistuu muuttoajoneuvoihin, ja sen enim-

mäismäärä on 13 450 euroa yhdelle yksityistalouteen kuuluvalla ajoneuvolle.

Nämä veroetuudet on siis tarkoitus poistaa taksien osalta vuodenvaihteessa ja muuttoajoneuvojen osalta kolmen vuoden siirtymäajan kuluessa. Esityksellä ei puututtaisi sen sijaan invataksien verovapauteen eikä isojen esteettömien tai erikoisvarusteltujen tilataksien $(1 + 7)^1$ verotukseen, jonka määrä on enimmillään 15 000 euroa.

Ehdotukset perustuvat pääministeri Kataisen hallituksen rakennepoliittiseen ohjelmaan sekä sen toimeenpanoon osana julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2015–2018. Nämä linjaukset muodostavat pohjan myös nykyisen hallituksen ohjelmalle. Verotukien poisto sisältyi lisäksi yritystukia ja muiden veroluonteisten tukien uudistamista ja uudelleenkohdentamista selvittäneen ministerityöryhmän viimekevaiseen loppuraporttiin. Niiden keskeisenä ajatuksena on uudistaa yritystukia niin, että tuet edistävät kestävästä talouskasvusta ja vähentävät ympäristöhaittoja. Esitys noudattaa näitä periaatteita.

¹ Tavalliseen taksiin rinnastetaan myös esteetön taksi, jossa on istumapaikkoja vähemmän kuin seitsemän kuljettajan lisäksi $(1 + 6)$.

Verotukien poisto lisäisi hieman myös verotulot, ensi vuonna vajaat 20 milj. euroa ja aikanaan muutosvaikutusten tasaannuttua hieman yli 30 milj. euroa vuositasolla. Kummankin verotuen osuus tuotosta on karkeasti ottaen samansuuruinen. Arvioihin liittyy kuitenkin mahdollisista käyttäytymismuutoksista aiheutuvaa epävarmuutta.

Valiokunnan yleiskannanotto

Valiokunta pitää verotuen poistoa koskevia ehdotuksia lähtökohtaisesti perusteltuina.

Liikenne on merkittävä päästökaupan ulkopuolinen ympäristöohjauksen kohde, ja autoverotus on olennainen osa sitä yhdessä vuotuisen ajoneuvoveron sekä liikenteen polttoaineiden verotuksen kanssa. Verotuet ovat kuitenkin nykyisellään niin suuria, että ne kattavat yleensä auton koko veron päästötasosta riippumatta. Erityisesti muuttoajoneuvojen keskimääräinen päästötaso on pysynyt sen vuoksi melko korkeana (188 g/km vuonna 2013). Se poikkeaa olennaisesti myös muiden uusien henkilöautojen keskimääräisestä päästötasosta (129 g/km), joka on laskenut lähes kolmanneksen sen jälkeen, kun päästöperusteinen autovero otettiin käyttöön vuonna 2008. Samalla verotuen määrä on kasvanut suhteessa täydellä verolla verotettuihin ajoneuvoihin.

Valiokunta näkee kuitenkin edelleen perusteita ylläpitää tavallisten taksien kohtuullisensoisista verotukea. Perusteet liittyvät yhteiskunnan palvelutarpeisiin niin maaseudulla kuin kaupungeissakin. Pääosa ajoista tapahtuu nimittäin tavallisilla takseilla, ja julkishallinnon osuus alan liikevaihdosta on kaikkiaan merkittävä, esimerkiksi vuonna 2011 noin 418 milj. euroa eli 41 prosenttia alan hieman yli miljardin euron kokonaisliikevaihdosta. Verotuen poisto voisi heikastua siten palvelun tarjontaan ja kaventaisi joka tapauksessa arvioitua verotulot. Esimerkiksi Kuntaliitto ja Kansaneläkelaitos ovat vastustaneet esitystä juuri näillä perusteilla.

Muuttoajoneuvojen verotukseen ei liity sitä vastoin enää sellaisia erityisperusteita, jotka oikeuttaisivat ylläpitämään verotukea. Sen alkupeäinen peruste, välttää kaksinkertainen verotus,

on poistunut käytännössä lainsäädännön kehittymisen myötä. Verotukea on hyödyntänyt lisäksi enää vain pieni vähemmistö, esimerkiksi vuonna 2013 vain noin seitsemän prosenttia Suomeen muuttaneista henkilöistä. Esityksessä on arvioitu lisäksi, että pääosa muuttoauton tuoneista henkilöistä on ollut ulkomailla määräaikaisesti ja tyypillisesti edun saantiin liittyvän vuoden ajan. Kysymys on siis jossain määrin myös tasapuolisen kohtelun vaatimuksesta ja verotuksen oikeudenmukaisuudesta.

Valiokunta pitää siis esitystä perusteltuna muuttoajoneuvoja koskevalta osin. Muutokseen liittyvät kohtuullistamisnäkökohdat on otettu lisäksi hyvin huomioon siirtymäsäännöksessä. Nykyistä huojennusta sovellettaisiin edelleen niihin muuttoajoneuvoihin, jotka on rekisteröity muuttavien henkilöiden käyttöön tai joiden hankinnasta on tehty sitova ostosopimus ennen lain voimaantuloa ensi vuoden alusta. Lisäksi edellytetään, että muutto Suomeen tapahtuu viimeistään vuoden 2017 loppuun mennessä. Sama koskee laissa tarkoitettua väliaikaista oleskelua. Verotuen piirissä oleviin ajoneuvoihin sovelletaan edelleen nykyisen lain erityissäännöksiä mm. ajoneuvon edelleenmyynnistä.

Valiokunta käsittelee seuraavassa vielä lyhyesti taksien verotukea koskevaan muutosehdotukseensa liittyviä näkökohtia. Valiokunnalla ei ole huomautettavaa esitykseen muilta osin.

Muutosehdotus

Valiokunta on päättänyt kokonaisarvioinnissaan todetuista tavoista siihen, että tavallisia takseja koskeva verotuki säilytetään puolitetuna. Tuen enimmäismäärä olisi siten 4 800 euroa, mikä riittää kattamaan myös useiden taksikäyttöönkin soveltuvien automallien koko autoveron. Taksivirtäjät voivat vaikuttaa tuen kattavuuteen joka tapauksessa autovalinnoillaan. Huomattavaa on myös, että verotuesta palautuu jo nykyisin peräti neljäsosa tukeen sovellettavien ns. kuoleentumissääntöjen vuoksi. Käytännössä kysymys on siitä, että taksien todellinen käyttöaika on lyhyempi kuin verotuen kuoleentumisaika, 36 kuukautta.

Verotuen määrää arvioitaessa on syytä muistaa myös se, että pääoman poiston osuus taksiliikenteen kustannustekijöitä ja niiden muutoksia kuvaavassa indeksissä on vain noin seitsemän prosenttia. Verotuen osuus on siis sitäkin pienempi. Suurin osa indeksistä — noin 71 prosenttia vuoden 2010 mukaan — koostuu välittömistä ja välillisistä palkkakustannuksista. Merkitystä on myös sillä, että ala itsessään, mm. luvat ja hinnoittelu, on toistaiseksi varsin säännelty.

Verotuen puolitus alentaa jonkin verran esityksessä arvioitua verotuottoa. Toisaalta se pienentää niitä lisäkustannuksia, joita tuen poistosta olisi muutoin aiheutunut yhteiskunnalle. Lisäksi osittainenkin tuki helpottaa autonvaihtoa. Se tukee siten autokauppaa ja ylläpitää osaltaan autoverotuottoa. Taksien osuus autojen vuosittaisista ensirekisteröinneistä on nimittäin lähes viisi prosenttia. Muutoksen vaikutus verotuottoihin on näistä syistä valiokunnan arvion mukaan kaikkiaan vähäinen. Yhteiskunnan kannalta on myös myönteistä, että taksien nopea vaihtoväli nuorentaa välillisesti Suomen autokantaa ja tuo liikenteeseen turvallisuudeltaan korkeatasoisia autoja.

Muutosehdotus koskee vain verotuen määrää, ei rakennetta, joka säilyisi siis ennallaan. Valiokunta on pitänyt tätä perusteltuna mm. siksi, että korkeamman, 15 000 euron suuruisen tuen tarve isoille tilatakseille (1 + 7) on yhä ilmeinen. Tällaisten autojen hankintakustannukset ovat korkeammat kuin niitä pienemmillä esteettömillä takseilla ja niiden jälleenmyyntiarvo on muita takseja heikompi. Isoja tilatakseja tarvitaan kuitenkin turvaamaan mm. opetus- ja sosiaalitoimen erityiskuljetukset. Lisäksi verotuesta vain pieni osa, noin miljoona euroa vuodessa, kohdistuu näihin takseihin, kun tavallisten taksien osuus verotuesta oli vuonna 2013 lähes 20 milj. euroa.

Valiokunnan muutosehdotukset

28 §

Autoveroa alennetaan enintään 4 800 eurolla

Yksityiskohtaiset perustelut

28 §:n 1 momentti. Säännös koskee takseille myönnettävää autoveron alennusta. Valiokunta on ehdottanut edellä, että verotuki säilytetään myös tavallisilla takseilla nykyisin perustein mutta enintään 4 800 euron suuruisena. Tätä koskeva lisäys tehtäisiin pykälän 1 momenttiin.

Taksien verotuki koskee yhtä lailla Ahvenanmaan maakuntaa kuin muutakin Suomea. Ahvenanmaalla on kuitenkin voimassa oma ammatti- ja liikennettä koskeva lainsäädäntönsä (landskapslagen (1976:33) om yrkesmässig trafik). Säännökseen tulisi sisällyttää sen vuoksi tätä koskeva viittaus. Kysymys on lainsäädäntöteknisestä tarkennuksesta, joka ei muuta tähänastista soveltamiskäytäntöä.

Voimaantulosäännös. Säännöksen 4 momentti koskee sitä, miten taksien verotukeen ehdotettuja muutoksia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen. Valiokunta on ehdottanut alennetun verotuen voimaantuloon kahden kuukauden siirtymäaikaa, mikä tulisi ottaa huomioon säännöksessä.

Säännöstä tulisi lisäksi tarkistaa Ahvenanmaan maakunnan osalta vastaavasti kuin edellä 28 §:ssä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muutoin hallituksen esityksen mukaisena paitsi 28 § ja voimaantulosäännös muutettuna seuraavasti (Valiokunnan muutosehdotukset).

autosta, joka (*poist.*) Suomessa ensi kertaa rekisteröitäessä merkitään käytettäväksi taksiliiken-

nelain (217/2007) 2 §:n 1 kohdassa *tai sitä vastaavassa Ahvenanmaan maakuntalaissa* tarkoitettuun tilausliikenteeseen ja jota pääasiallisesti käytetään tällaiseen liikenteeseen. *Alennus on enintään 15 000 euroa, jos taksi* on esteetön tai *se* on varustettu koulukuljetuskäyttöön hyväksytyillä lisäturvavöillä *ja se* on hyväksytty kuljetajan lisäksi vähintään seitsemän matkustajan kuljetukseen, joista yksi tai useampi voi olla pyörätuolissa matkustava henkilö.

2 ja 3 mom.

(Kuten HE)

Voimaantulosäännös

1—3 mom.

(Kuten HE)

Autoon, joka on rekisteröity viimeistään 28 päivänä *helmikuuta 2015* käytettäväksi taksiliikennelain (217/2007) 2 §:n 1 kohdassa *tai sitä vastaavassa Ahvenanmaan maakuntalaissa* tarkoitettuun tilausliikenteeseen, sovelletaan 28 §:ää sellaisena kuin se oli tämän lain voimaan tullessa.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

vpj. Pentti Kettunen /ps
jäs. Leena Harkimo /kok
Pertti Hemmilä /kok (osittain)
Jouko Jääskeläinen /kd
Timo Kalli /kesk
Sampsa Kataja /kok
Anneli Kiljunen /sd (osittain)
Esko Kiviranta /kesk
Mika Lintilä /kesk
Mats Nylund /r
Heli Paasio /sd
Kari Rajamäki /sd

Matti Saarinen /sd (osittain)
Sari Sarkomaa /kok
Osmo Soininvaara /vihr
Kauko Tuupainen /ps
Kari Uotila /vas
Ville Vähämäki /ps
vjäs. Riitta Myller /sd (osittain)
Raimo Piirainen /sd (osittain)
Antti Rantakangas /kesk
Janne Sankelo /kok (osittain)
Harry Wallin /sd.

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE

*Perustelut***Taksialalle viritetty pommi paljastui**

Keskusta pitää tyydyttävänä eduskunnan valtiovarainvaliokunnan tekemää muutosta hallituksen esitykseen, jossa hallituksen esittämästä taksien verotuen poistamisesta luovuttiin, ja sen sijaan verotuen enimmäismäärän tasoa tarkasteltiin uudelleen siten, että se ohjaa valitsemaan ekologisempia autoja takseiksi.

Nyt tehtävä veromuutos on kuitenkin lopulta vain pieni asia siihen verrattuna, millainen pommi Stubbin hallituksen valmistelukoneistossa muhii koko taksialalle.

Hallituksen esityksessä kerrotaan, että *"Liikenne- ja viestintäministeriössä on valmisteilla hallituksen esitys eduskunnalle joukkoliikennelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Kyseessä on henkilöliikennelainsäädännön uudistuksen ensimmäinen vaihe, jonka tarkoituksena on helpottaa julkisesti rahoitettujen henkilökuljetusten kustannuspaineita. Valmisteltavat muutokset koskisivat myös taksiliikennelakia ja esteettömien taksien lupamäärien sääntelyä. Kaikki lupaehdot täyttävät hakijat, jotka hakevat taksilupaa harjoittaakseen liikennettä invatakseilla tai isoilla tai pienillä esteettömillä takseilla saisivat luvan ilman kiintiörajoituksia. Valmisteltavat muutokset koskisivat myös helpotuksia linja-autoliikenteen reittiliikenneluvan saantiin ja liikenteen harjoittamiseen pienemällä linja-autolla sekä mahdollisuutta käyttää taksamittaria myös linja-autoliikenteessä.*

Toisena vaiheena käynnistetään lainsäädännön uudistusten valmistelu siitä lähtökohdasta, että ammattimainen henkilöliikenne perustuisi edelleen pääosin luvanvaraisuuteen, mutta tiukasta ja rajoittavasta sääntelystä luovuttaisiin."

Valtiovarainministeriön vero-osaston
30.10.2014 toimittamassa kommentissa valtio-

varainvaliokunnalle todetaan seuraavasti: *"Taksiliikennelakia on tarkoitus muuttaa siten, että kaikki esteettömät taksit vapautettaisiin lupakiintiöistä."*

Valtiovarainvaliokunta niin ikään myöntää omassa mietintöluonnoksessaan, että tällainen valmistelu todella on vireillä: *"Valiokunta huomauttaa lopuksi liikenne- ja viestintäministeriössä vireillä olevasta hankkeesta, jossa selvitetään mahdollisuuksia uudistaa julkisesti rahoitettuja henkilökuljetuksia ylipäänsä. Hanke on osa hallituksen rakennepoliittista ohjelmaa, ja sillä tavoitellaan noin 100 milj. euron vuosittaisia kustannussäästöjä. Hankkeella voi olla vaikutuksia myös taksilainsäädäntöön, jos nykyisiä lupakiintiöistä luovutaan. Hanke ei ole vaikuttanut valiokunnan muutosehdotukseen, mutta senkään vuoksi verotuen nykyrakennetta ei ole syytä muuttaa. Jos hanke etenee, verotukien asema tulee pohtia uudestaan kokonaisvaltaisesti."*

Eduskunnan on pysäytettävä koko taksialaa uhkaava hanke

Keskusta edellyttää, että eduskunta irtisanoutuu välittömästi taksialan lupakiintiöjärjestelmän romuttamisesta ja vaatii hallitusta lopettamaan lainvalmistelun, joka käytännössä muuttaisi taksialan nykymuotoisen toiminnan kokonaisuudessaan. Taksiryttäjät eivät todellakaan kaipaa tähän hetkeen yhtään uutta epävarmuustekijää. Suomalainen taksijärjestelmä on aikojen saatossa osoittautunut luotettavaksi, joustavaksi ja toimivaksi koko maassa. Sitä mikä toimii hyvin, ei ole syytä pilata.

Keskusta kehottaa hallitusta yrittäjyyden jatkuvan kurjistamisen sijaan käyttämään kaiken ajan, energian ja tarmon uuden työn ja kasvun luomiseen. Suomen suunta on saatava muuttumaan.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja

että hyväksytään yksi lausuma (Vastalauseen lausumaehdotus).

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus lopettaa välittömästi lainvalmistelun, jossa taksiliikennelakia on tarkoitus muuttaa siten, että kaikki esteettömät taksit vapautettaisiin lupakiintiöistä. Hallituksen tulee luopua samalla myös toisen vaiheen lainvalmistelusta, jossa koko ammattimaisen henkilöliikenteen sääntelystä luovuttaisiin.

Helsingissä 18 päivänä marraskuuta 2014

Timo Kalli /kesk
Mika Lintilä /kesk

Esko Kiviranta /kesk
Antti Rantakangas /kesk